

Υπόθεση T-208/06

Quinn Barlo Ltd κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Αγορά των μεθακρυλικών ενώσεων — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ — Έννοια της ενιαίας παραβάσεως — Διάρκεια της παραβάσεως — Πρόστιμα — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Ελαφρυντικές περιστάσεις»

Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 30ής Νοεμβρίου 2011 Π - 7964

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Νόθευση του ανταγωνισμού — Κριτήρια εκτιμήσεως — Αντικείμενο αντίθετο προς τους κανόνες ανταγωνισμού — Αρκεί αυτή η διαπίστωση
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
- 2. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Απαίτηση υπάρξεως αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συνεννοήσεως και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στην αγορά — Τεκμήριο υπάρξεως αυτού του αιτιώδους συνδέσμου
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
- 3. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Σύνθετη παράβαση εμφανίζουσα στοιχεία συμφωνίας και στοιχεία εναρμονισμένης πρακτικής — Ενιαίος χαρακτηρισμός της ως »συμφωνίας και/ή εναρμονισμένης πρακτικής« — Επιτρέπεται
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*

4. *Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα παράβαση — Τρόπος αποδείξεως — Χρήση δέσμης ενδείξεων — Απαιτούμενος βαθμός αποδεικτικής ισχύος όσον αφορά τις επιμέρους ενδείξεις
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
5. *Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Συμμετοχή επιχειρήσεως σε αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειες — Αρκεί, προς θεμελίωση της ευθύνης της επιχειρήσεως, μιας σιωπηρής εγκρίσεως χωρίς δημόσια αποστασιοποίηση
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
6. *Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα παράβαση — Χρήση των δηλώσεων άλλων επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση ως αποδεικτικών μέσων — Επιτρέπεται — Προϋποθέσεις
(Άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ)*
7. *Κοινοτικό δίκαιο — Αρχές — Θεμελιώδη δικαιώματα — Τεκμήριο αθωότητας — Διαδικασία στον τομέα του ανταγωνισμού — Δυνατότητα εφαρμογής
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
8. *Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Παραβάσεις — Συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που συνιστούν ενιαία παράβαση — Καταλογισμός ευθύνης σε επιχείρηση για το σύνολο της παραβάσεως — Προϋποθέσεις
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
9. *Κοινοτικό δίκαιο — Ερμηνεία — Πράξεις των οργάνων — Αιτιολογία — Λαμβάνεται υπόψη*
10. *Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα παράβαση — Η Επιτροπή φέρει το βάρος αποδείξεως της παραβάσεως και της διάρκειάς της
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
11. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Σοβαρότητα της συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2· ανακοίνωση 98/С 9/03 της Επιτροπής)*

12. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Συγκεκριμένος αντίκτυπος στην αγορά — Υποχρέωση να αποδειχθεί ο αντίκτυπος αυτός ώστε να χαρακτηριστεί μια παράβαση ως πολύ σοβαρή — Δεν υφίσταται (Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2· ανακοίνωση 98/C 9/03 της Επιτροπής)*
13. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Σοβαρότητα της παράβασης — Ελαφρυντικές περιστάσεις — Επιχείρηση που επέδειξε παθητική συμπεριφορά ή μιμήθηκε άλλες επιχειρήσεις (Άρθρο 81 ΕΚ· Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15· ανακοίνωση 98/C 9/03 της Επιτροπής)*
14. *Ανταγωνισμός — Πρόστιμα — Ύψος — Καθορισμός — Κριτήρια — Ελαφρυντικές περιστάσεις — Συμπεριφορά που αποκλίνει από τη συμφωνηθείσα στο πλαίσιο της συμπράξεως (Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 15 § 2· ανακοίνωση 98/C 9/03 της Επιτροπής)*

1. Προκειμένου να εκτιμηθεί αν εναρμονισμένη πρακτική απαγορεύεται από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, δεν χρειάζεται να ληφθούν υπόψη τα συγκεκριμένα αποτελέσματά της όταν προκύπτει ότι έχει ως σκοπό την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Κατά συνέπεια, δεν απαιτείται η εξέταση των αποτελεσμάτων μιας εναρμονισμένης πρακτικής εφόσον αποδεικνύεται ο αντίθετος προς τον ανταγωνισμό σκοπός της.

πέραν της συνεννοήσεως μεταξύ των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων, συμπεριφορά στην αγορά συνακόλουθη προς τη συνεννόηση αυτή και σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων, πρέπει να τεκμαίρεται, υπό την επιφύλαξη της περί του αντιθέτου αποδείξεως η οποία βαρύνει τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες, ότι όσες επιχειρήσεις μετέχουν στη διαβούλευση και εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στην αγορά λαμβάνουν υπόψη τις ανταλλαγείσες με τους ανταγωνιστές τους πληροφορίες προκειμένου να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην ως άνω αγορά.

(βλ. σκέψη 39)

(βλ. σκέψη 40)

2. Στο πλαίσιο του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, έστω και αν η έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής συνεπάγεται,
3. Οι έννοιες συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική κατά το άρθρο 81,

παράγραφος 1, ΕΚ καταλαμβάνουν μορφές συμπαιγνίας που είναι της ίδιας φύσεως, διακρινόμενες μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες εκδηλώνονται.

Στο πλαίσιο σύνθετης παραβάσεως, στην οποία εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις επί πολλά έτη, με σκοπό την από κοινού ρύθμιση της αγοράς, δεν είναι δυνατό να απαιτείται από την Επιτροπή να χαρακτηρίσει επακριβώς την παράβαση, όσον αφορά κάθε επιχείρηση και σε κάθε δεδομένη στιγμή, ως συμφωνία ή ως εναρμονισμένη πρακτική, εφόσον, εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 81 ΕΚ αφορά αμφότερες τις μορφές παραβάσεως.

Στο πλαίσιο αυτό, ο διττός χαρακτηρισμός μιας ενιαίας παραβάσεως ως «συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής» πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι προσδιορίζει ένα σύνθετο όλον, που περιέχει πραγματικά στοιχεία από τα οποία ορισμένα χαρακτηρίστηκαν ως συμφωνία και άλλα ως εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, το οποίο δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό γι' αυτού του είδους τη σύνθετη παράβαση.

(βλ. σκέψεις 34, 41-42)

4. Όσον αφορά την απόδειξη της παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει τα στοιχεία που είναι ικανά να αποδείξουν

επαρκώς κατά νόμο την ύπαρξη των περιστατικών που στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Συναφώς, οφείλει να επικαλεσθεί ακριβείς και συγκλίνουσες αποδείξεις ώστε να θεμελιώσει την πεποίθηση ότι διαπράχθηκε η παράβαση.

Εντούτοις, δεν χρειάζεται κάθε απόδειξη που προσκομίζει η Επιτροπή να ικανοποιεί οπωσδήποτε τα κριτήρια αυτά όσον αφορά κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω θεσμικό όργανο, συνολικώς εκτιμώμενη, να ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή.

Οι ενδείξεις τις οποίες επικαλείται στην απόφασή της η Επιτροπή για να αποδείξει ότι μια επιχείρηση παρέβη το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ πρέπει να εκτιμώνται όχι μεμονωμένα, αλλά στο σύνολό τους.

(βλ. σκέψεις 43-45)

5. Αρκεί η Επιτροπή να αποδείξει ότι η οικεία επιχείρηση μετέσχε σε συναντήσεις κατά τις οποίες συνήφθησαν συμφωνίες θίγουσες τον ανταγωνισμό, χωρίς να αντιταχθεί σαφώς στις συμφωνίες αυτές, προκειμένου να αποδείξει επαρκώς τη συμμετοχή της εν λόγω επιχείρησης στη σύμπραξη. Όταν έχει αποδειχθεί η συμμετοχή σε τέτοιες συναντήσεις, στην επιχείρηση αυτή απόκειται να προσκομίσει

στοιχεία εκ των οποίων να προκύπτει ότι η συμμετοχή της στις εν λόγω συναντήσεις δεν στρεφόταν κατά του ανταγωνισμού, αποδεικνύοντας ότι είχε δηλώσει στους ανταγωνιστές της ότι μετείχε στις συναντήσεις αυτές με διαφορετικό πνεύμα απ' ό,τι εκείνοι.

εξομοιωθεί προς την έκφραση σταθερής και απερίφραστης αποδοκίμασίας.

(βλ. σκέψεις 47-50)

Η συλλογιστική επί της οποίας στηρίζεται η νομική αυτή αρχή είναι ότι η επιχείρηση, εφόσον μετέσχε στην εν λόγω συνάντηση χωρίς να λάβει δημοσίως αποστάσεις από το περιεχόμενό της, έδωσε στους λοιπούς μετασχόντες στη συνάντηση την εντύπωση ότι επιδοκίμαζε το αποτέλεσμά της και θα συμμορφωνόταν προς αυτό.

6. Στον τομέα του ανταγωνισμού, καμία διάταξη ή γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να επικαλείται, εναντίον μιας επιχείρησης, δηλώσεις άλλων κατηγορουμένων επιχειρήσεων. Επομένως, οι δηλώσεις που γίνονται στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) δεν πρέπει να θεωρούνται ως στερούμενες αποδεικτικής αξίας για τον λόγο αυτό και μόνο.

Επιπλέον, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν δίνει συνέχεια στα αποτελέσματα μιας συναντήσεως με αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο δεν αποκλείει την απορρέουσα από τη συμμετοχή της σε σύμπραξη ευθύνη, εκτός αν έχει λάβει δημοσίως αποστάσεις από το περιεχόμενό της.

Κάποια δυσπιστία για τις εκούσιες καταθέσεις των κυρίων μετεχόντων σε παράνομη σύμπραξη είναι κατανοητή, δεδομένου ότι οι μετέχοντες αυτοί θα μπορούσαν να ελαχιστοποιήσουν τη σημασία της συμβολής τους στην παράβαση και να μεγιστοποιήσουν τη συμβολή των άλλων. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της εγγενούς λογικής της διαδικασίας που προβλέπεται από την ανακοίνωση περί συνεργασίας, το γεγονός ότι ορισμένοι μετέχοντες ζητούν υπέρ αυτών την εφαρμογή της ως άνω ανακοίνωσης για να επιτύχουν μείωση του προστίμου δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε παρότρυνση να προσκομίσουν

Εξάλλου, ο όρος δημόσια αποστασιοποίηση, ως στοιχείο απαλλαγής από την ευθύνη, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Ειδικότερα, η σιωπή που τηρεί ένας επιχειρηματίας σε συνάντηση κατά την οποία πραγματοποιείται παράνομη συνεννόηση επί συγκεκριμένου ζητήματος που αφορά την πολιτική τιμών δεν μπορεί να

παραποιημένα αποδεικτικά στοιχεία ως προς τους λοιπούς μετέχοντες στην επίδικη σύμπραξη. Ειδικότερα, κάθε προσπάθεια να παραπλανηθεί η Επιτροπή θα μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβολίες για την ειλικρίνεια και την πληρότητα της συνεργασίας της επιχειρήσεως με συνέπεια να εκτεθεί σε κίνδυνο η δυνατότητά της να επωφεληθεί πλήρως της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

Ιδίως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο ομολογεί ότι έχει διαπράξει παράβαση και αναγνωρίζει έτσι πραγματικά περιστατικά πέραν εκείνων που θα μπορούσαν να συναχθούν άμεσα από τα επίμαχα έγγραφα συνεπάγεται *a priori*, ελλείψει ιδιαίτερων ενδείξεων περί του αντιθέτου, ότι το πρόσωπο αυτό έλαβε την απόφαση να πει την αλήθεια. Έτσι, οι δηλώσεις που αντίκεινται στα συμφέροντα του δηλούντος πρέπει, καταρχήν, να θεωρούνται ως ιδιαίτέρως αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία.

Εντούτοις, η δήλωση μιας επιχειρήσεως κατηγορουμένης για συμμετοχή σε σύμπραξη, της οποίας η ορθότητα αμφισβητείται από διάφορες άλλες κατηγορούμενες επιχειρήσεις, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συνιστώσα επαρκή απόδειξη για την ύπαρξη παραβάσεως που διεπράχθη από τις επιχειρήσεις αυτές αν δεν τεκμηριώνεται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία.

Προκειμένου να εξετασθεί η αποδεικτική αξία των δηλώσεων των επιχειρήσεων που υπέβαλαν αίτηση δυνάμει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, το Γενικό

Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ιδίως τη σημασία των συγκλινουσών ενδείξεων υπέρ της σοβαρότητας των δηλώσεων αυτών και την έλλειψη ενδείξεων ότι οι επιχειρήσεις αυτές έτειναν να υποβαθμίζουν τη σημασία της συμβολής τους στην παράβαση και να διογκώνουν τη συμβολή των άλλων επιχειρήσεων. Εξάλλου, η σοβαρότητα της δηλώσεως επηρεάζει, ενδεχομένως, τον βαθμό τεκμηριώσεως που απαιτείται.

Το γεγονός ότι μια δήλωση υποβλήθηκε σε πολύ προχωρημένο στάδιο της διαδικασίας, ήτοι με την απάντηση στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν αρκεί από μόνο του ώστε να θεωρηθεί ως στερούμενη κάθε αποδεικτικής αξίας η δήλωση αυτή, η οποία πρέπει να εξετασθεί υπό το πρίσμα όλων των κρίσιμων περιστάσεων της υποθέσεως. Εντούτοις, μια τέτοια δήλωση, ανεξάρτητα από τη δήλωση άλλης επιχειρήσεως, έχει μικρότερη αποδεικτική αξία απ' ό,τι αν είχε γίνει αυθόρμητα. Ειδικότερα, όταν η επιχείρηση που υποβάλει αίτηση περί μη επιβολής προστίμου έχει γνώση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από την Επιτροπή στο πλαίσιο της έρευνάς της, η λογική που είναι σύμφυτη στη διαδικασία την οποία προβλέπει η ανακοίνωση περί συνεργασίας, κατά την οποία κάθε προσπάθεια να παραπλανηθεί η Επιτροπή θα μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβολίες για την ειλικρίνεια και την πληρότητα της συνεργασίας της επιχειρήσεως, δεν ισχύει στον βαθμό που ισχύει στην περίπτωση αυθόρμητης δηλώσεως, χωρίς γνώση των αιτιάσεων που διατυπώνονται από την Επιτροπή. Ομοίως, οι εκτιμήσεις ότι οι δηλώσεις δυνάμει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας αντίκεινται στα συμφέροντα του δηλούντος και πρέπει, καταρχήν, να θεωρούνται ως ιδιαίτέρως αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία ενδέχεται να μην έχουν πλήρη εφαρμογή σε σχέση με την απάντηση στην ανακοίνωση των

αιτιάσεων που διατυπώνεται από επιχείρηση η οποία υποβάλλει αίτηση περί μη επιβολής προστίμου.

οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών.

(βλ. σκέψεις 57-58)

(βλ. σκέψεις 52-56, 97, 108-109)

8. Δεδομένης της φύσεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού καθώς και της φύσεως και του βαθμού αυστηρότητας των κυρώσεων που επισύρουν, η ευθύνη εκ της διαπράξεως των παραβάσεων αυτών έχει προσωποπαγή χαρακτήρα.
7. Όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου, το Γενικό Δικαστήριο, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής ακυρώσεως κατά αποφάσεως που έχει εκδοθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, οφείλει να ασκεί εν γένει πλήρη έλεγχο ως προς το αν συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

Οι κατά το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές προκύπτουν κατ' ανάγκην από τη συντρέχουσα δράση πλειόνων επιχειρήσεων, που είναι όλες συναυτουργοί της παραβάσεως, πλην όμως η συμμετοχή τους μπορεί να προσλάβει διαφορετικές μορφές, αναλόγως ιδίως των χαρακτηριστικών της οικείας αγοράς και της θέσεως κάθε επιχειρήσεως στην αγορά αυτή, των σκοπών που επιδιώκει και των τρόπων εκτελέσεως τους οποίους έχει επιλέξει ή έχει κατά νου.

Η αμφιβολία του δικαστή πρέπει να αποβαίνει υπέρ της επιχειρήσεως που είναι αποδέκτρια της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται παράβαση, σύμφωνα με την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, η οποία, ως γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, εφαρμόζεται και επί των διαδικασιών που αφορούν παραβάσεις των ισχυόντων για τις επιχειρήσεις κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να

Εντούτοις, το γεγονός και μόνον ότι κάθε επιχείρηση μετέχει στην παράβαση με τον δικό της τρόπο δεν αρκεί για να αποκλείσει την ευθύνη της για ολόκληρη την παράβαση, περιλαμβανομένης και της συμπεριφοράς που υλοποιείται από άλλες μετέχουσες επιχειρήσεις, έχει όμως τον ίδιο αντίθετο στον ανταγωνισμό σκοπό ή αποτέλεσμα.

Επιπλέον, η παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ μπορεί να απορρευσει όχι μόνον από μεμονωμένη πράξη, αλλά και από σειρά πράξεων ή ακόμη και από διαρκή συμπεριφορά. Η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με το επιχείρημα ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς πράξεων ή αυτής της διαρκούς συμπεριφοράς μπορούν να στοιχειοθετήσουν, αφ' εαυτών και μεμονωμένως εξεταζόμενα, παράβαση της εν λόγω διατάξεως. Όταν οι διάφορες πράξεις εντάσσονται σε «συνολικό σχέδιο» λόγω του ταυτόσημου σκοπού τους που συνίσταται στη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς, η Επιτροπή νομιμοποιείται να καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις αυτές αναλόγως της συμμετοχής στην παράβαση θεωρούμενη ως όλον, έστω και αν αποδεδειγμένα η οικεία επιχείρηση μετέσχε ευθέως μόνο σε ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που συνιστούν την παράβαση. Επίσης, το γεγονός ότι η επιχείρηση δεν ασκούσε δραστηριότητα στον οικείο τομέα δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι η ως άνω επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρείται υπεύθυνη για το σύνολο της ενιαίας παραβάσεως.

Προς τεκμηρίωση της συμμετοχής μιας επιχειρήσεως σε τέτοια ενιαία παράβαση, η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει ότι η εν λόγω επιχείρηση προετίθετο να συμβάλει, με τη συμπεριφορά της, στους κοινούς σκοπούς τους οποίους επεδίωκε το σύνολο των μετεχόντων και ότι είχε γνώση των συγκεκριμένων εκδηλώσεων συμπεριφοράς τις οποίες είχαν κατά νου ή ανέπτυσαν άλλες επιχειρήσεις

επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς ή ότι είχε λογικά τη δυνατότητα να τις προβλέψει και ότι αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο.

Έτσι, μια τέτοια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρείται ως υπαίτια συνολικής συμπράξεως παρά μόνον αν, αφενός, γνώριζε ή οφείλε να γνωρίζει ότι η συμπαίγνια στην οποία μετείχε, ειδικότερα μέσω τακτικών συναντήσεων που οργανώνονταν επί σειρά ετών, αποτελούσε μέρος συνολικού σχεδίου με στόχο τη στρέβλωση της φυσιολογικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και, αφετέρου, ότι το συνολικό αυτό σχέδιο κάλυπτε όλα τα στοιχεία που συνέθεταν τη σύμπραξη. Η απλή ταυτότητα σκοπού μεταξύ μιας συμφωνίας στην οποία μετέσχε η επιχείρηση και μιας συνολικής συμπράξεως δεν αρκεί ώστε να καταλογιστεί στην ως άνω επιχείρηση συμμετοχή στη συνολική σύμπραξη. Ειδικότερα, μόνον αν η επιχείρηση, όταν μετείχε στη συμφωνία αυτή, γνώριζε ή οφείλε να γνωρίζει ότι, πράττοντάς το, εντασσόταν στη συνολική σύμπραξη θα μπορούσε η συμμετοχή της στην εν λόγω συμφωνία να αποτελέσει την έκφραση της προσχωρήσεώς της στη συνολική αυτή σύμπραξη.

Συναφώς, το γεγονός και μόνον ότι η επιχείρηση γνώριζε και επεδίωκε τους θίγοντες τον ανταγωνισμό σκοπούς ως προς ένα από τα προϊόντα που ενέπιπταν στον οικείο τομέα δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι είχε γνώση του ενιαίου σκοπού που επιδιωκόταν από την ενιαία σύμπραξη στο σύνολο του τομέα αυτού. Ειδικότερα, η έννοια του ενιαίου σκοπού

δεν μπορεί να προσδιοριστεί μέσω γενικής αναφοράς στη στρέβλωση του ανταγωνισμού σε συγκεκριμένο τομέα, εφόσον το γεγονός ότι επηρεάζεται ο ανταγωνισμός συνιστά, είτε ως σκοπός είτε ως αποτέλεσμα, αναπόσπαστο στοιχείο κάθε συμπεριφοράς η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Ένας τέτοιος ορισμός της έννοιας του ενιαίου σκοπού θα ενείχε τον κίνδυνο να στερήσει την έννοια της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως από μέρος της σημασίας της, διότι θα είχε ως συνέπεια ότι πολλές σχετικές με κάποιον οικονομικό τομέα συμπεριφορές που απαγορεύονται από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ θα έπρεπε συστηματικά να θεωρούνται ως συστατικά στοιχεία ενιαίας παραβάσεως.

(βλ. σκέψεις 125-128, 143-144, 149)

9. Το διατακτικό μιας πράξεως συνδέεται άρρηκτα με την αιτιολογία της και πρέπει να ερμηνεύεται, αν παρίσταται ανάγκη, λαμβανομένων υπόψη των αιτιολογικών σκέψεων που οδήγησαν στην έκδοσή της.

(βλ. σκέψη 131)

10. Η διάρκεια της παραβάσεως αποτελεί συστατικό στοιχείο της έννοιάς της δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, το βάρος αποδείξεως του οποίου φέρει, κυρίως, η Επιτροπή. Όταν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμει να αποδείξουν άμεσα τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή στηρίζεται,

τουλάχιστον, σε αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά χωρίς μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να μπορεί λογικά να γίνει δεκτό ότι η παράβαση συνεχίστηκε αδιάλειπτα μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών.

Εξάλλου, το γεγονός ότι το καρτέλ καθεαυτό λειτούργησε αδιάλειπτως δεν αποκλείει το ενδεχόμενο ένας ή περισσότεροι από τους μετέχοντες σ' αυτό να διέκοψαν τη συμμετοχή τους για ορισμένο διάστημα.

Μολονότι το διάστημα μεταξύ δύο εκδηλώσεων μιας παραβατικής συμπεριφοράς αποτελεί κρίσιμο κριτήριο προκειμένου να εξακριβωθεί ο διαρκής χαρακτήρας της παραβάσεως, γεγονός παραμένει ότι το ζήτημα αν το εν λόγω διάστημα είναι αρκούντως μακρό ώστε να αποτελεί διακοπή της παραβάσεως δεν μπορεί να εξετάζεται αφηρημένα. Απεναντίας, πρέπει να εκτιμάται στο πλαίσιο της λειτουργίας της επίμαχης συμπράξεως, περιλαμβανομένων, ενδεχομένως, των ειδικών όρων συμμετοχής της οικείας επιχειρήσεως στη σύμπραξη.

(βλ. σκέψεις 155-156, 159)

11. Στο πλαίσιο της επιμετρήσεως του προστίμου που επιβάλλεται λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού δυνάμει των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που

επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, που χρησιμεύει για τον καθορισμό του γενικού αρχικού ποσού του προστίμου, και της εκτιμήσεως της σχετικής βαρύτητας της συμμετοχής στην παράβαση εκάστης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η οποία πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο της ενδεχόμενης εφαρμογής επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων.

Ειδικότερα, τα σημεία 2 και 3 των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπουν διαβάθμιση του βασικού ποσού του προστίμου ανάλογα με ορισμένες επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις, που αφορούν κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση χωριστά. Ειδικότερα, το σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών περιέχει, υπό τον τίτλο «Ελαφρυντικές περιστάσεις», μη εξαντλητικό κατάλογο των περιστάσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση του βασικού ποσού του προστίμου. Έτσι, γίνεται αναφορά στον παθητικό ρόλο επιχειρήσεως, στη μη ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνιών, στην παύση των παραβάσεων ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής, στο ότι η επιχείρηση αμφέβαλε δικαιολογημένα σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της πρακτικής την οποία ακολούθησε, στο ότι η παράβαση διαπράχθηκε από αμέλεια, καθώς και στην ουσιαστική συνεργασία της επιχειρήσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας, πέραν του πεδίου εφαρμογής της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

Αντιστρόφως, στο πλαίσιο του καθορισμού του αρχικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εκτιμήσει τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς ειδικά μιας επιχειρήσεως. Ειδικότερα, τα αποτελέσματα που πρέπει να λαμβάνει υπόψη για να καθορίσει το γενικό επίπεδο των προστίμων δεν είναι εκείνα που απορρέουν από την πραγματική συμπεριφορά που υποστηρίζει ότι επέδειξε μία επιχείρηση, αλλά εκείνα του συνόλου της παραβάσεως στην οποία μετέσχε.

Όταν όμως η επιχείρηση δεν ευθύνεται για ολόκληρη τη σύμπραξη, αλλά μπορεί να της καταλογισθεί μόνο ένα σκέλος της εν λόγω συμπράξεως, το γεγονός αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο του καθορισμού του αρχικού ποσού του προστίμου. Ειδικότερα, στην περίπτωση αυτή, η παράβαση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού είναι οπωσδήποτε λιγότερο σοβαρή από την καταλογιζόμενη στους παραβάτες που μετείχαν σε όλα τα σκέλη της παραβάσεως, οι οποίοι είχαν σημαντικότερη συμβολή στην αποτελεσματικότητα και στη σοβαρότητα της συμπράξεως αυτής απ' ό,τι παραβάτιδα επιχείρηση η οποία εμπλεκόταν αποκλειστικώς και μόνο σε ένα σκέλος της ως άνω συμπράξεως. Ουδέποτε όμως μπορεί να επιβληθεί σε επιχείρηση πρόστιμο του οποίου το ποσό υπολογίζεται με γνώμονα τη συμμετοχή σε σύμπραξη για την οποία δεν έχει κριθεί υπεύθυνη.

(βλ. σκέψεις 183-185, 197-200)

12. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της σοβαρότητας μιας παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού για τους σκοπούς του καθορισμού του αρχικού ποσού του προστίμου που επιβάλλεται σε μια επιχείρηση, προκύπτει από τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ ότι οι οριζόντιες συμπράξεις περί τιμών ή περί κατανομής των αγορών μπορούν να χαρακτηρισθούν ως πολύ σοβαρές παραβάσεις βάσει της φύσεώς τους και μόνο, χωρίς να υποχρεούται η Επιτροπή να αποδείξει την ύπαρξη συγκεκριμένου αντίκτυπου της παραβάσεως στην αγορά. Ειδικότερα, οι συμπράξεις αυτές είναι ορθό να επισύρουν, λόγω της ιδιάζουσας φύσεώς τους, τα αυστηρότερα πρόστιμα. Ο ενδεχόμενος συγκεκριμένος αντίκτυπός τους στην αγορά, ειδικότερα δε το ερώτημα σε ποιο μέτρο ο περιορισμός του ανταγωνισμού κατέληξε σε αγοραία τιμή υψηλότερη από εκείνη που θα είχε επικρατήσει σε περίπτωση που δεν υπήρχε η σύμπραξη, δεν αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων.

(βλ. σκέψη 189)

13. Ο παθητικός ρόλος σημαίνει ότι η οικεία επιχείρηση υιοθετεί «χαμηλό προφίλ», δηλαδή δεν συμμετέχει ενεργά στην κατάρτιση της συμφωνίας ή των συμφωνιών οι οποίες θίγουν τον ανταγωνισμό. Μεταξύ των στοιχείων από τα οποία μπορεί να προκύψει ο παθητικός ρόλος μιας επιχείρησης εντός της συμπράξεως μπορούν να ληφθούν υπόψη

ο αισθητά σποραδικότερος χαρακτήρας των συμμετοχών της στις συσκέψεις σε σχέση με τα τακτικά μέλη της συμπράξεως, καθώς και η μεταγενέστερη είσοδος της στην αγορά που αποτέλεσε το αντικείμενο της παραβάσεως, ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής της σ' αυτήν, ή ακόμη η ύπαρξη ρητών σχετικών δηλώσεων εκπροσώπων τρίτων επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση.

(βλ. σκέψη 224)

14. Για τη χορήγηση του ευεργετήματος της ελαφρυντικής περιστάσεως που αφορά τη μη ουσιαστική εφαρμογή των παράνομων συμφωνιών ή πρακτικών, το οποίο προβλέπεται στο σημείο 3, δεύτερη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι περιστάσεις που επικαλείται η οικεία επιχείρηση μπορούν να αποδείξουν ότι, κατά την περίοδο κατά την οποία συμμετείχε στις παράνομες συμφωνίες, δεν τις εφάρμοσε πραγματικά, αλλά υιοθέτησε ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά ή, τουλάχιστον, ότι παραβίασε σαφώς και σε σημαντικό βαθμό τις υποχρεώσεις που αποσκοπούσαν στην εφαρμογή της εν λόγω συμπράξεως, σε σημείο που να διαταράξει την ίδια τη λειτουργία της συμπράξεως.

(βλ. σκέψη 231)